

Metoderapport (AGREE II, 2010-utgaven)

OMFANG OG FORMÅL

1. Fagprosedyrens overordnede mål er:

Sikre større likhet i tilbudet og kvalitet i alle ledd ved implementering og gjennomføring av tidlig og intensiv behandling basert på anvendt atferdsanalyse (EIBI) av barn 0-6 år med autismespekterdiagnose.

2. Helsepørsmål(ene) i fagprosedyren er:

Hvilke elementer må inngå i EIBI som kunnskapsbasert behandling for barn i alderen 0 til 6 år med ASD?

3. Populasjonen (pasienter, befolkning osv) fagprosedyren gjelder for er:

Barn med autismespekterforstyrrelser i alderen 0 til 6 år. Forekomst av autismespekterforstyrrelser er ca 1 %. Dette tilsier at pasientgruppen utgjør om lag 2.500 pasienter.

INVOLVERING AV INTERESSER

4. Arbeidsgruppen som har utarbeidet fagprosedyren har med personer fra alle relevante faggrupper (navn, tittel og arbeidssted noteres):

Arbeidsgruppe:

- Leder, Sven Olav Vea, enhetsleder, Nordlandssykehuset HF
- Janne Mari Akselsen, enhetsleder, Stavanger universitetssykehus HF
- Alvdis Roulund, spesialrådgiver, Sykehuset i Vestfold, HF
- Kenneth Larsen, rådgiver, Oslo universitetssykehus HF
- Marit Skaret, vernepleier I, Nordlandssykehuset HF
- Joachim Svendsen, brukerrepresentant, Autismeforeningen i Norge

Referansegruppe:

- Roy Salomonsen, Fagkonsulent, Universitetssykehuset i Tromsø HF
- Ingrid M. Drevvatnet, Spesialpedagog, Nordlandssykehuset HF

Fagprosedyrer

- Rikke Viik Johansen, Spesialpedagog, Nordlandssykehuset HF
- Marit Bjerkan, vernepleier, Helse Bergen HF
- Harry Hansen, Vernepleier, Helse Bergen HF
- Janne Walde, Vernepleier I, Stavanger universitetssykehus HF
- Cathrine S. H. Gardner, Psykolog, Helse Førde HF
- Kristin Svendsbø, Vernepleier, Helse Fonna HF
- Frode Hammerø, Vernepleier I, Helse Fonna HF
- Arne Terje Gulbrandsen, Psykologspesialist, Sykehuset i Vestfold HF
- Merete Lehne Rugdal Haugstvedt, Spesialkonsulent, Sykehuset i Vestfold HF
- Merete Haugen, Fagkonsulent, Sykehuset i Vestfold HF
- Grete Brouwer, Fagkonsulent, Sørlandet Sykehus HF
- Edel Lauritsen, Fagkonsulent, Sørlandet Sykehuset HF
- Jenny Innleggen Meen, Spesialpedagog, Sykehuset Telemark HF
- Eva Lyholm Limi, Spesialpedagog, Sykehuset Telemark HF
- Gaute Golden Myreng, Vernepleier, Vestre-Viken HF
- Marcus D. Hansen, Fagkonsulent, Kapellveien habiliteringssenter
- Thomas Haugerud, Fagkonsulent, Kapellveien habiliteringssenter
- Mari Østgaard, fagkonsulent, Kapellveien habiliteringssenter
- Bente Grøndalen, vernepleier, Sykehuset Innlandet HF
- Janne Fossnes, vernepleier, Sykehuset Innlandet HF
- Jørn Isaksen, fagutvikler, Sykehuset Innlandet HF
- Siri Grundnes Brodahl, Sykehuset Innlandet HF

Styringsgruppe:

- Kari Anne Pedersen, leder, R-FAAT Helse Nord
- Bente Ubostad, leder, RFM Helse Vest

Fagprosedyrer

- Tom Frank Rørby, daglig leder, Glenne regionale senter for autisme
- Ellen Kathrine Munkhaugen, Leder, RKT Helse Sør-Øst
- Anne-Lise Høiland, leder, RFM Helse Midt.
- Hege Ramsøy-Helle, leder, RFM Helse Midt
- Eldri Ytterland, Autismeforeningen i Norge

5. Synspunkter og preferanser fra målgruppen (pasienter, befolkning osv) som fagprosedyren gjelder for:

- Pasientene etterlyser tilbud og likhet i tjenestene som ytes.
- Fagpersoner i spesialisthelsetjenesten uttrykker behov for prosedyrer for å sikre likeverdighet i tjenestene og felles kvalitetsindikatorer.

6. Det fremgår klart hvem som skal bruke prosedyren:

Prosedyren skal brukes av alle fagpersoner som implementerer tidlig og intensiv behandling basert på anvendt atferdsanalyse for barn med autismspekterforstyrrelser i alderen 0 til 6 år.

METODISK NØYAKTIGHET

7. Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget:

PICO-skjema som grunnlag for litteratursøk gjennomført av bibliotekar Elin Strand ved Nordlandssykehuset (se vedlagte PICO-skjema).

Relevans, kvalitet, samt overføringsverdi til norske forhold ble kritisk vurdert i alle artiklene som fremkom etter søk. Annen aktuell litteratur på området ble også vurdert. Litteraturlister ligger i fagprosedyren.

8. Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er:

Inkluderte litteratur som dreier seg om EIBI og barn i alderen 0 – 6 år med autismspekterforstyrrelser.

9. Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget er:

Kunnskapsgrunnlaget for fagprosedyren strekker seg over flere tiår og har enhetlige resultater, i studier gjennomført av ulike forskermiljøer. Det er benyttet mange ulike forskningsdesign i de tilgjengelige studiene.

Fagprosedyrer

Kunnskapsgrunnlaget inneholder få randomiserte kontrollerte studier, og mange av de studiene som er inkludert har forholdsvis lav kvalitet. Mye av forskningen er også publisert i tidsskrifter med lav impact-faktor.

10. Metodene som er brukt for å utarbeide anbefalingene er:

Gått igjennom og kvalitetssikret litteratur ved at to har lest hver artikkel, som så ble drøftet i plenum.

Innhentet erfaringsbasert kunnskap fra de regionale fagnettverkene og brukerorganisasjonen

Drøfting i møter i prosjektgruppa

Løpende dialog med fagnettverkene og brukerorganisasjonen

11. Helsemessige fordeler, bivirkninger og risikoer er tatt i betraktning ved utarbeidelsen av anbefalingene:

Ja

12. Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene henger sammen med kunnskapsgrunnlaget:

Litteraturlista er integrert i fagprosedyren

13. Fagprosedyren er blitt vurdert eksternt av eksperter før publisering (Tittel, navn, avdeling, sykehus på alle som har hatt prosedyren til høring):

Prosedyren ble sendt til høring til alle landets helseforetak. Følgende foretak har gjort en vurdering av fagprosedyren:

Finnmarkssykehuset, barnehabilitering

Finnmarkssykehuset, BUP

Nordlandssykehuset, BUP

St. Olavs Hospital, barne- og ungdomsklinikken

Helse Møre og Romsdal, klinikk for barn og unge

Ålesund HABU

Helse Fonna, barnehabilitering

Helse Fonna, BUPA

Fagprosedyrer

Helse Stavanger, BUPA

Sykehuset Innlandet, avdeling for habilitering

Kapellveien habiliteringssenter

Oslo Universitetssykehus, Nevropsykiatrisk enhet

Oslo Universitetssykehus, BUPA

Oslo Universitetssykehus, NevSom

Vestre Viken HF, habiliteringssenteret

Sykehuset Vestfold, Glenne regionale senter

Sykehuset Telemark, seksjon for autismspekterforstyrrelser

Sykehuset Sørlandet, HABU

14. Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av fagprosedyren er:

Lederne for de regionale kompetansetjenestene for ASD er ansvarlig for at evaluering og revidering blir gjennomført. Revideringsarbeidet utføres av en nedsatt arbeidsgruppe bestående av sentrale fagpersoner innen EIBI, fra alle helseregioner.

Hypighet: Hvert fjerde år, eller ved store faglige eller organisatoriske endringer. Første revisjon er etter to år.

KLARHET OG PRESENTASJON

15. Anbefalingene er spesifikke og tydelige:

Ja.

16. De ulike mulighetene for håndtering av tilstanden eller det enkelte helsespørsmålet er klart presentert:

Fagprosedyren gjelder én av flere spesifikke intervensjoner og beskriver kun denne.

17. De sentrale anbefalingene er lette å identifisere:

Ja.

18. Faktorer som hemmer og fremmer bruk av fagprosedyren:

Faktorer som fremmer bruk av fagprosedyren:

Fagprosedyrer

Prosedyren gjelder en målgruppe som har rett til nødvendig helsehjelp og den er uavhengig av tjenestenes organisatorisk plassering i helseforetakene. Prosedyren er handlingsrettet og basert på en forløpstankegang. Informasjonen er operasjonalisert i form av bl.a. sjekklister, noe som gjør prosedyren anvendelig. Kompetansekrav til tjenesteyterne er godt spesifisert.

Faktorer som hemmer bruk av fagprosedyren:

Økonomiske og menneskelige ressurser kan være begrensende, dette kan også inkludere kompetanse i spesialisthelsetjenesten. Det er mangel på nasjonale retningslinjer på feltet.

ANVENDBARHET

19. Hvilke råd og/eller verktøy for bruk i praksis er fagprosedyren støttet med:

Prosedyren beskriver et behandlingsforløp der informasjonen er godt operasjonalisert. Det foreligger sjekklister for gjennomføring av delprosedyrer, forslag til informasjonsskriv, brev, samarbeidsavtaler, registreringskjemaer m.m. Prosedyren er visualisert i et overordnet flytskjema og vil foreligge i et interaktivt elektronisk format. Dette vil gi rask tilgang til informasjon om hvert enkelt steg i prosedyren.

20. Potensielle ressursmessige konsekvenser ved å anvende anbefalingene er:

Anvendelse av anbefalingene vil kunne medføre et økt behov for kvalifisert personell i spesialisthelsetjenesten.

21. Fagprosedyrens kriterier for etterlevelse og evaluering:

Henviser til "Sjekkliste for EIBI" som ligger i prosedyren.

REDAKSJONELL UAVHENGIGHET

22. Synspunkter fra finansielle eller redaksjonelle instanser har ikke hatt innvirkning på innholdet i fagprosedyren:

Nei

23. Interessekonflikter i arbeidsgruppen bak fagprosedyren er dokumentert og håndtert:

Arbeidsgruppens medlem Kenneth Larsen mottar royalties for litteratur om tidlig og intensiv atferdsanalytisk behandling for barn med autismespekterforstyrrelser.